

Sygn. akt I ACa 713/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Małgorzata Stanek

Sędziowie : SA Joanna Walentkiewicz – Witkowska (spr .)

del . S O Krzysztof Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. P. (1) i J. P.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w L.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 30 grudnia 2015 r. sygn. akt I C 1091/13

1. oddała apelację;
2. zasądza od M. P. (1) i J. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygnatura akt I ACa 713/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 grudnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa M. P. (1) i J. P. przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L.

1. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. solidarnie na rzecz powodów M. P. (1) i J. P. 33.567 złotych tytułem bezumownego korzystania z gruntu powodów;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. nakazał ściągnąć od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 1.689 zł tytułem brakującej opłaty od uwzględnionej części powództwa;
4. nie obciążył powodów częścią opłaty od pozwu od oddalonej części powództwa;
5. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 35,60 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa;

6. nakazał ściągnąć solidarnie od powodów M. P. (1), J. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 320,32 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa;

7. nie obciążył powodów kosztami procesu na rzecz pozwanego.

Rozstrzygnięcie to poprzedziły ustalenia, z których wynika, że:

Od 23 czerwca 1982r. powodowie J. i M. P. (1) są właścicielami działek o nr (...), położonych w P. Do 1982r. właścicielami tych działek pozostawali rodzice powoda M. F. i M. P. (2). W dniu 23 czerwca 1982 roku rodzice M. P. (1) przekazali umową darowizny powodom działkę nr (...) o pow. 1,729 ha. Działka ta była dzielona kilka razy i ma obecnie w/w numery. Od dnia (...) synowie powodów są się współwłaścicielami w/w działek.

W 1973r. przez działki powodów o nr 3/8, 3/9, 18/4, których właścicielem byli ówczesznie rodzice powoda, została wybudowana linia energetyczna 110 kV. Zakład (...) dysponuje projektem technicznym linii oraz odpisem decyzji nr (...) o lokalizacji szczegółowej wydanej 29.12.1969r. przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ł.-na odpisie brak informacji czy decyzja jest prawomocna. Poprzedni właściciele nieruchomości tj. F. i M. P. (2) nie wyrazili zgody na przeprowadzenie linii przez ich nieruchomości. Na działce o nr (...) został postawiony słup energetyczny. L. ta została wybudowana bez zezwolenia właściwego organu wg ówczesznie obowiązującego prawa.

Działka nr (...) jest obecnie objęta zbiornikiem wodnym (...). L. energetyczna przebiega przez środek działki (...). Działka ma kształt rombu o rozmiarach 45 m na 25 m. Słup linii energetycznej jest posadowiony w osi działki (...) około 3 m od jej początku, patrząc od strony zbiornika (...). Działka ma kształt trapezu, o długości podstawy około 220 m i wysokości 20 m. L. jest przewieszona nad działką na długości około 180 m. Następnie linia przebiega nad działką sąsiadującą z należąca do powodów działką nr (...) i jej oś w najdalszym punkcie przebiega około 13 m od granicy.

Decyzją z 4 maja 1996r. nr AB. IV - (...) Wydział Architektury i Nadzoru Budowlanego Urzędu Miejskiego W P. udzielił Wydziałowi (...)Inwestycyjnemu Urzędu Miejskiego w P. pozwolenia na budowę linii energetycznej średniego napięcia 15 kV , która miała przebiegać także przez nieruchomość powodów. Decyzją z dnia 7 maja 1996r nr G.III. (...) - 3/2/95 Urząd Rejonowy w P. zezwolił Wydziałowi (...) Inwestycyjnemu Urzędu Miejskiego w P. na wejście na teren nieruchomości powodów o nr 18/2 w celu budowy linii energetycznej napowietrznej średniego napięcia 15 kV.

Decyzją z 16 maja 1996r. nr AB. IV - (...) Wydział Architektury i Nadzoru Budowlanego Urzędu Miejskiego W P. udzielił Wydziałowi (...) Inwestycyjnemu Urzędu Miejskiego w P. pozwolenia na budowę linii energetycznej średniego napięcia 15 kV na odcinku od ul. (...) do ul. (...) wg zamiennego projektu technicznego. Odcinek tej linii został wybudowany nad nieruchomością powodów w ten sposób, że nad nieruchomością przewieszają się przewody, natomiast słupy są posadowione na innych nieruchomościach. Powodowie nie wyrazili zgody na wejście na ich teren, mimo to linia została wybudowana. Nie została wydana decyzja ograniczająca prawo własności powodów w zakresie przebiegu linii 15 kV. L. ta jest przewieszona mniej więcej wzdłuż granicy działek (...).

Powodowie nie godzili się z takim ograniczeniem ich własności, uznali, że budowa linii 15 kV jak i linii 110 kV była samowolą budowlaną i złożyli do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w P. wniosek o nakazanie rozbiórki linii. Postępowanie w tym przedmiocie zostało umorzono, jednakże ostatecznie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. wyrokiem z dnia 18 marca 2004r. w sprawie (...) SA/Łd (...) uchylił decyzję umarzającą postępowanie i jednocześnie stwierdził, że decyzja prezydenta Miasta P. z 16 maja 1996r. nr AB.IV - (...) została wydana z naruszeniem prawa.

Na mocy umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego z 5 lutego 2003r. zawartego w Kancelarii Notarialnej M. K. w P. Rep. A 484/2003 na rzecz Zakładu (...) S.A. w Ł. zostały przekazane stacje transformatorowe oraz kable energetyczne zasilające stacje.

W dniu 9 sierpnia 2004r. M. P. (1) złożył do Prokuratury Rejonowej w Piotrkowie Tryb. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa wskazując, że przez jego nieruchomość przebiega gazociąg który stwarza realne zagrożenie dla życia i mienia mieszkańców P. (Ds 3253/04). Następnie w toku postępowania przygotowawczego powód podniósł że

przeprowadzenie przez jego nieruchomości linii energetycznej 110 kV, na którą nie wyraził zgody, stwarza zagrożenie dla jego życia i zdrowia. Postępowanie przygotowawcze prowadzone pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Piotrkowie Tryb zostało umorzono postanowieniem z dnia 18 stycznia 2005r. wobec braku cech przestępstwa. Na powyższe postanowienie powód złożył zażalenie jednakże Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2005r. w sprawie II Kp 108/05 utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Pozwany Zakład (...) na polecenie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w P. zlecił sporządzenie ekspertyzy w zakresie oddziaływania na środowisko linii 110 kV . Z ekspertyzy wynika, że pole elektromagnetyczne wytwarzane przez istniejącą linię 110 kV relacji P. - B. nie może powodować pogorszenia warunków zdrowotnych ludzi mieszkających w budynkach zlokalizowanych w pobliżu tej linii i nie stwarza niebezpieczeństwa dla ludzi i mienia oraz nie wpływa na pogorszenie walorów użytkowych terenów zlokalizowanych w okolicach linii.

Wyrokiem dnia 17 lipca 2008 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. orzekł o uchyleniu decyzji o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego z dnia 30 sierpnia 2006 r. Nr (...) o pozwoleniu na użytkowanie linii 110 kV P. - B. przy ul (...) w P.. Powyższe orzeczenie zostało wydane również z uwagi na zakwestionowanie prawidłowości przeprowadzenia badań pomiarowych związanych z ekspertyzą sporządzoną w 2003 r.

Właścicielem i dysponentem linii energetycznej średniego napięcia 15 kV przebiegającej przez działki o nr (...) oraz linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV przebiegającej przez działki o nr (...) jest Zakład (...) SA w Ł..

W pozwie z dnia 13.01.2003r. powodowie M. i J. P. wnieśli o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i demontaż linii wysokiego i średniego napięcia, przebiegających przez działki powodów o nr 3/8 , 3/9 , 18/4. Pozew został skierowany przeciwko Prezydentowi Miasta P. sprawującemu funkcje starosty i Prezydentowi Miasta P. w P. oraz przeciwko Zakładowi (...) SA w Ł. .

Wyrokiem z dnia 9 września 2008 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. oddalił powództwo, a w uzasadnieniu podniósł, że pozwany Zakład (...) w toku procesu nie zdołał wykazać, że posiada skuteczne wobec właścicieli prawo do władania nieruchomościami w takim zakresie, w jakim to obecnie czyni. Co do linii 110 kV pozwany Zakład (...) przedstawił jedynie projekt linii, nie przedstawił natomiast żadnej decyzji, z której wynikałoby ograniczenie własności powodów. Tym samym nie wykazał, że linia została wybudowana zgodnie z prawem. L. napowietrzna 15 kV została wprawdzie wybudowana na podstawie decyzji o wydaniu pozwolenia na budowę z 16 maja 1996r. nr AB.IV - (...), jednakże Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. w wyroku z dnia 18 marca 2004r. w sprawie (...) SA/ (...) stwierdził, że decyzja o wydaniu pozwolenia na budowę została wydana z naruszeniem prawa. Ponadto nie została wydana żadna decyzja ograniczająca prawo własności powodów w zakresie przebiegu przez ich działki linii 15 kV. Wobec tego w tamtym postępowaniu Sąd uznał, że linia 15 kV została posadowiona wbrew obowiązującemu prawu. Stwierdził też, że zarzut zasiedzenia służebności był bezzasadny, bowiem dopiero z upływem 2003r. pozwany mógłby zasiedzieć służebność polegającą na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Bieg zasiedzenia został jednak przerwany przez złożenie pozwu o usunięcie linii energetycznej 110 kV i nie doszło do nabycia służebności w drodze zasiedzenia. Analogiczna sytuacja zachodzi w przypadku linii 15 kV bowiem odcinek linii był przebudowany i nowy przebieg tej linii na działkach powodów był inny niż poprzedni. Sąd stwierdził, że pozwany korzysta z nieruchomości powodów bez tytułu prawnego, ale żądanie usunięcia linii energetycznych jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i dlatego oddalił powództwo.

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2009 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację powodów.

L. 15 kV na działkach (...) zostały wybudowane w 1997 roku.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2009 roku w sprawie sygn. akt I A Ca 365/09 Sąd Apelacyjny w Łodzi zmieniając wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 9 lutego 2009 sygn. akt I C 678/07 zasądził od pozwanego Zakładu (...) S.A. na rzecz powodów kwotę 62.466zł z ustawowymi odsetkami od 11.12.2002 roku do dnia zapłaty tytułem

odszkodowania za bezumowne korzystanie z gruntu powodów w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu za okres od 19 lutego 1992 roku do 18 czerwca 2002 roku.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2006 roku w sprawie sygn. akt I C 510/04 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zasądził od Gminy P. na rzecz powodów kwotę 18.000zł tytułem bezumownego korzystania z gruntu pod rurociąg za okres od 1 lipca 1999 roku do 30 czerwca 2002 roku.

Powodowie użytkowali działki objęte pozwem w ten sposób, że były one obsiane trawą i trawa była koszona. Powodowie użytkują część nieruchomości jako siedlisko. Budynki mieszkalne znajdują się na działce nr (...), część działki (...) wykorzystują, jako ogród. Od gruntów objętych pozwem powodowie płacą podatek rolny.

Działka (...) została zalana w latach 1987-1988 i w dniu 20.04.1988 roku stała się własnością Skarbu Państwa. W chwili zalania były to grunty rolne.

Sąd prawomocnym wyrokiem w sprawie sygn. akt I C 793/07 zasądził odszkodowanie za utratę własności działki (...) o pow. 2.260 m² w kwocie 68.877,90zł .

Pozwany w 1957 roku był podmiotem działającym w formie przedsiębiorstwa państwowego i jednocześnie wykonywał zarząd operatywny na rzecz Skarbu Państwa majątkiem państwowym. Zgodnie z par. 18 Zarządzenia Ministra Górnictwa z 24.08.1964 r. przyłącza i odcinki sieci bez względu na to czyim kosztem wykonane stanowiły własność Państwa i przechodziły w zarząd i użytkowanie zarządzającego wspólną siecią. Zarządzeniem nr 14/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. wymienionemu przedsiębiorstwu przydzielone zostały składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa państwowego pn. Centralny O. Energetyczny w W.. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Łodzi V Wydział Cywilny w Ł. z dnia 16.02.1989 r. Zakład (...) w Ł. wpisany został do rejestru przedsiębiorców. Natomiast z dniem 12.07.1993 r. nastąpiło przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną, na której rzecz nastąpiło przeniesienie składników mienia przedsiębiorstwa państwowego. Po kolejnych przekształceniach w dniu 31.08.2010 r. opisany majątek w wyniku przejścia objęła (...) S.A. w Ł.. Pozwany jest następcą prawnym wskazanych podmiotów.

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości objętych pozwem przez pozwanego w zakresie służebności przesyłu za okres od 7 sierpnia 2002 roku do 31 grudnia 2004 roku wynosi 10.815,00zł. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z całej działki (...) za okres od 7 sierpnia 2002 roku do 31 grudnia 2004 roku wynosi 83,00zł, a z części nie objętej wodami wynosi 11,00zł.

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości objętych pozwem przez pozwanego w zakresie służebności przesyłu za okres od 01.01.2005 roku do 25.05.2008 roku wynosi 22.935,00zł. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z całej działki (...) za okres od 01.01.2005 roku do 25.05.2008 roku wynosi 128,00zł a z części nie objętej wodami wynosi 17zł.

Biegła szacując wysokość spornego wynagrodzenia uwzględniła obowiązujące akty prawne, dotyczące przeznaczenia terenu, opisując je bardzo szczegółowo w opinii. Biegła ustaliła przeznaczenie nieruchomości w okresie bezumownego korzystania zgodnie z art. 154 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Podniosła, że o odrolnieniu gruntów stanowi ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a nie ustawa o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym. O odrolnieniu konkretnych gruntów decyduje indywidualna decyzja o wyłączeniu gruntów z produkcji rolnej. Działki (...) stanowią tereny zieleni, nie są to tereny budowlane. Jeśli chodzi o teren niezbędny pozwanemu do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych to biegła przyjęła dane wskazane na zaewidencjonowanej mapie, wskazującej zakres służebności przesyłu, sporządzonej w sprawie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. sygn. akt I Ns 1067/11. Opinia jest aktualna.

Powodowie płacą od gruntów objętych pozwem podatek rolny.

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 07.12.2009 roku w sprawie sygn. akt I ACa 365/09 zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 9 lutego 2009 roku w sprawie sygn. akt I C 678/07 i zasądził odszkodowanie za bezumowne korzystanie przez Zakład (...) Spółkę Akcyjną (poprzednika prawnego pozwanego) z nieruchomości powodów objętych niniejszym pozwem za wyjątkiem zalanej części na rzecz powodów za okres do 18.06.2002 roku w kwocie 62.466zł.

Dokonując oceny materiału dowodowego Sąd Okręgowy uzasadnił oddalenie wniosku powodów o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego ds. szacowania nieruchomości- uznał bowiem, że opinia sporządzona przez biegłego E. B. jest kompletna, logiczna, a wnioski szczegółowo uzasadnione. Biegła w ustnych opiniach uzupełniających odparła wszystkie zarzuty strony powodowej, która nie zgadzała się z wartością odszkodowania za bezumowne korzystanie przez pozwanego z gruntu powodów. Powód sam stwierdził, że wnosi o dowód z opinii innego biegłego, bo może kolejny biegły wyliczy wysokość odszkodowania tak jak powodowie sobie życzą. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii.

Sąd postanowił oddalić wnioski powodów o załączenie akt I Ns 632/10, I C 1339/00, I C 21/02, I C 351/05, bowiem nie ma takiego dowodu jak dowód z akt, nie wskazano konkretnych dokumentów i nie podano na jakie istotne okoliczności przeprowadzić dowody.

Sąd postanowił oddalić wnioski powodów o dopuszczenie dowodu z akt SR w/m sygn. akt I Ns 374/14, w której to postanowieniem z dnia 22.05.2015 Sąd Rejonowy stwierdził zasiedzenie służebności przesyłu linii średniego napięcia P. – B. z dniem 1.01.2003 roku, przyjmując złą wiarę i 30 letni okres zasiedzenia, ponieważ nie dotyczą powodów.

Ostatecznie Sąd uznał, że powództwo podlegało co do zasady uwzględnieniu.

Podkreślił, że w przedmiotowej sprawie powodowie domagają się zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z będącej ich własnością nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu.

W pierwszej kolejności Sąd rozważył zasadność zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu i przyjął, że Zakład (...) z całą pewnością był posiadaczem w złej wierze, może więc nabyć służebność przez zasiedzenie, gdy posiada służebność przez lat 30. Zarzut zasiedzenia linii 110 kV Sąd uznał za chybiony, bowiem doszło do przerwania biegu zasiedzenia w dniu 13.01.2003r., kiedy to powodowie M. i J. P. wnieśli o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i demontaż linii wysokiego i średniego napięcia, przebiegających przez działki powodów o nr 3/8, 3/9, 18/4. Jeśli chodzi o linię 15 kV, to odcinek linii na nieruchomości powodów był przebudowany w 1997 roku i nowy przebieg tej linii w działkach powodów był inny niż poprzedni, został wybudowany wbrew woli powodów - przy ich sprzeciwie wyrażanym w różnej formie, m.in. przez zaskarżanie wszystkich decyzji, składanie zawiadomień do Prokuratury, a zatem zarzut zasiedzenia służebności w zakresie posadowienia tej linii mógł być skuteczny, ale tylko wtedy gdyby słup był posadowiony w poprzednim miejscu, ale ta linia w tym zakresie wobec braku zgody powoda została zdemontowana i linia została przeprowadzona przez działki powodów w innym miejscu. Nie upłynął więc okres potrzebny do zasiedzenia przerwany w/w pozwem o usunięcie linii.

Zdaniem Sądu I instancji pozwany w żaden sposób nie udowodnił, że linia 15 kV relacji P. – S. wybudowana w latach 1958-1966 przebiega przez działki powodów objęte pozwem w identycznym miejscu. Pozwany nie przedstawił ani jednego dowodu na okoliczność wybudowania tej linii na działce powodów już w latach 1958-1966 w takim samym miejscu jak obecnie.

Pozwany złożył decyzję Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w S. wydaną na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (decyzja k. 254 – 255). Należy zaznaczyć, że decyzja jest nieczytelna nie wiadomo czy dotyczy zezwolenia na budowę linii elektroenergetycznej napowietrznej 110 kV czy 15 kV (poprawione ręcznie bez adnotacji na 110 kV, a w uzasadnieniu jest, że decyzja dotyczy linii 15 kV) oraz stacji trafo-słupowej poprzez nieruchomości osób prywatnych, znajdujących się na trasie budowy w miejscowości

S., wymienionych na k. 5 i 6. Pozwany nie załączył wykazu nieruchomości, ówczesnych właścicieli ani położenia nieruchomości, przez które miała przebiegać linia objęta w/w decyzją.

Sąd stwierdził ostatecznie, że pozwany nie nabył służebności przesyłu przez zasiedzenie.

W poprzednich sprawach pomiędzy powodami, a pozwanym lub jego poprzednikiem prawnym, również analizowany był zarzut zasiedzenia, bardzo szczegółowo w sprawie Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. sygn. akt I C 1520/07. Prawomocnym wyrokiem z dnia 9 września 2008 roku w sprawie sygn. akt I C 1520/07 Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. oddalił powództwo o usunięcie słupów i linii elektroenergetycznych na podstawie art. 5 k.c., a w uzasadnieniu podniósł, że pozwany Zakład (...) w toku procesu nie zdołał wykazać, że posiada skuteczne wobec właścicieli prawo do władania nieruchomościami w takim zakresie w jakim to obecnie czyni. Co do linii 110 kV pozwany Zakład (...) przedstawił jedynie projekt linii, nie przedstawił natomiast żadnej decyzji, z której wynikałoby ograniczenie własności powodów. Tym samym nie wykazał, iż linia została wybudowana zgodnie z prawem. L. napowietrzna 15 kV została wprawdzie wybudowana na podstawie decyzji o wydaniu pozwolenia na budowę z 16 maja 1996r. nr AB.IV - (...). Jednak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. w wyroku z dnia 18 marca 2004r. w sprawie (...) SA/ (...) stwierdził, że decyzja o wydaniu pozwolenia na budowę została wydana z naruszeniem prawa. Ponadto nie została wydana żadna decyzja ograniczająca prawo własności powodów w zakresie przebiegu przez ich działki linii 15 kV. W toku procesu pozwany nie wykazał, by ówczesny inwestor Urząd Miasta P. dysponował odpowiednim zezwoleniem rejonowego organu rządowej administracji ogólnej. Sąd Okręgowy stwierdził, że zarzut zasiedzenia służebności jest bezzasadny, a pozwany korzysta z nieruchomości powodów bez tytułu prawnego.

Ponieważ pozwanemu nie przysługuje skuteczny względem powodów tytuł prawny do korzystania z jego rzeczy, co łączy się z bezprawnością Sąd Okręgowy uznał za zasadne żądanie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie na podstawie art. 224 § 2kc i art. 225 kc .

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości objętych pozwem przez pozwanego w zakresie służebności przesyłu za okres od 7 sierpnia 2002 roku do 31 grudnia 2004 roku wynosi 10.815,00zł. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z całej działki (...) za okres od 7 sierpnia 2002 roku do 31 grudnia 2004 roku wynosi 83,00zł, a z części nie objętej wodami wynosi 11,00zł. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości objętych pozwem przez pozwanego w zakresie służebności przesyłu za okres od 1 stycznia 2005 roku do 25 maja 2008 roku wynosi 22.935,00zł. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z całej działki (...) za okres od 01 stycznia 2005 roku do 25 maja 2008 roku wynosi 128,00zł a z części nie objętej wodami wynosi 17zł. Należne powodom wynagrodzenie łącznie wynosi 33.567zł (10.815zł - 83zł +11zł + 22.935,00zł - 128zł + 17zł = 33.567zł).

Jeśli chodzi o teren niezbędny pozwanemu do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych to biegła mając na uwadze również własne doświadczenie, ugruntowaną praktykę przyjęła dane wskazane na zaewidencjonowanej mapie wskazującej zakres służebności przesyłu sporządzonej w sprawie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. sygn. akt I Ns 1067/11.

Mając powyższe ustalenia i rozważania Sąd zasądził tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z gruntów powodów w zakresie niezbędnym do korzystania z linii elektroenergetycznej od pozwanego na rzecz powodów kwotę 33.567zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie, jako wygórowane.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Powodowie wygrali sprawę w przybliżeniu w 10%.

Zgodnie z treścią art. 83 ust 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113.

Na podstawie art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. kwotę 1.689,00 zł tytułem brakującej opłaty od uwzględnionej części powództwa oraz kwotę 35,60 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Na podstawie art. 113 ust 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nie obciążył powodów pozostałą częścią brakującej opłaty od pozwu.

Sąd nie obciążył powodów kosztami procesu na rzecz pozwanego na podstawie art.102 k.p.c.

Powodowie zaskarżyli w/w wyrok, co do wielkości przyznanego wynagrodzenia z tytułu bezumownego użytkownika nieruchomości za okres od 7 sierpnia 2002r. do 25 maja 2008r. i zarzucili

- pominięcie i nierozpoznanie wniosku o ustalenie praw zawartych w piśmie procesowym z dn. 25 września 2015r. (k. 567-571)

-pominięcie i nierozpoznanie wniosku odnośnie do akt sprawy Sądu Rejonowego I Wydział Cywilny sygn. akt IC 330/12 - k. 79, 80, 81, 173, 174, 175, 176, których zasadność rozpatrzenia w stosunku do opinii jaką wykonała E. B. zostały opisane w pismach procesowych z dn. 14 sierpnia 2014 r. k. 530, 537 oraz z dnia 25 listopada 2015 r. k. 638-648.

Zdaniem powodów wyrok został wydany z obrazą prawa zawartego w przepisach szczegółowych rozporządzeniach i planach zagospodarowania określających wielkości trwałego obciążenia nieruchomości, zakaz zabudowy, zakaz i ograniczenie czasowe przebywania na tej nieruchomości w strefach ochronnych wynikających z promieniowania elektromagnetycznego, a wskazanych jako obszar z którego wartości należy równoważyć wszelki uszczerbek związany z trwałym obciążeniem nieruchomości, jak jest to wyrażone w uchwałach SN z dn. 17 czerwca 2005r. III CZP 29/05 i z dn. 8 września 2011r. III CZP 43/11 , art. 87, 83, 32 konstytucji RP i art. 390 kpc.

Apelujący wnieśli o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W dniu 22 listopada 2016 roku do akt sprawy wpłynęło pismo procesowe powodów, stanowiące uzupełnienie apelacji.

Strona pozwana wniosła o odrzucenie, ewentualnie o oddalenie, apelacji w całości i zasądzenie od powodów zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Wbrew wątpliwościom podnoszonym przez stronę pozwaną nie ma wątpliwości, że powodowie zaskarżyli wyrok Sądu Okręgowego w części oddalającej powództwo, mimo że formalnie wskazali na punkt 1 wyroku. Uzasadnienie apelacji oraz wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia jednoznacznie określają zakres zaskarżenia orzeczenia.

Mimo oczekiwań powodów w treści samego wyroku Sąd nie wypowiada się odrębnie na temat zarzutu zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Jego nieuwzględnienie znajduje odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku, ale także w sentencji, bowiem rzutuje wprost na wysokość zasądzonej kwoty.

Niezasadnie powodowie podnoszą, że Sąd Okręgowy nie określił ich praw na podstawie art. 189 k.p.c. w odniesieniu do powierzchni strefy ochronnej, współczynnika współkorzystania oraz stopy kapitalizacji, przyjętych przez biegłą. Są to okoliczności brane pod uwagę przy wydawaniu opinii przez biegłą i nie podlegają odrębnemu ustaleniu w wyroku, jak chcą powodowie. Rzutują natomiast na wysokość zasądzonej kwoty. Ustaleniu na podstawie art. 189 k.p.c. podlega stosunek prawny lub prawo, a nie okoliczności faktyczne czy kwestie wątpliwe dla strony w świetle opinii biegłego. Nie można tracić z pola widzenia, że proces toczy się o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

Z żądaniem ustalenia stosunku prawnego lub prawa ustawodawca łączy nieodłączny obowiązek wykazania przez powoda po jego stronie interesu prawnego rozumianego, jako pozostawanie w niepewności stanu prawnego lub prawa. Wydanie wyroku ustalającego może nastąpić tylko w takich okolicznościach, gdy powstało albo może powstać zagrożenie stosunku prawnego lub prawa, względnie wątpliwość co do ich istnienia. W takim rozumieniu w ocenie Sądu powodowie nie mieliby interesu prawnego w wystąpieniu z powództwem o ustalenie w kształcie przez nich określonym.

Apelacja powodów stanowi de facto kolejną polemikę z ustaleniami faktycznymi Sądu Okręgowego, poczynionymi prawidłowo, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne i czyni podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Kolejny zarzut dotyczy pominięcia i nierozpoznanania wniosku powodów o dopuszczenie dowodu z dokumentów, zawartych w aktach innej sprawy. Po pierwsze powodowie nie wskazali, na jakie okoliczności miałby zostać ów dowód dopuszczony, a nadto z w związku z zasadą bezpośredniości w ramach danego postępowania sądowego opinia biegłego sporządzona w innej sprawie nie może mieć priorytetu nad opinią wydaną na użytek konkretnego procesu. Nadto w piśmie procesowym z dnia 14 sierpnia 2015 roku powodowie przywołali opinię w sprawie I C 330/12, kwestionując opinię wydaną w sprawie niniejszej przez biegłą E. B.. Sąd Okręgowy nie miał więc obowiązku odnoszenia się wprost do opinii wydanej w tamtym postępowaniu. Nieruchomość objęta tą sprawą miała inne przeznaczenie planistyczne w okresie bezumownego korzystania. Sąd meriti szczegółowo uzasadnił, dlaczego oparł się na opinii biegłej E. B. i dlaczego oddalił wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego ds. szacowania nieruchomości i tę ocenę Sąd Apelacyjny podziela. Powodowie nie zdołali skutecznie podważyć wniosków opinii E. B., zaś samo niezadowolenie z treści opinii oraz inna subiektywna ocena okoliczności nie może być podstawą do powoływania kolejnych biegłych. Dodatkowo wskazać należy, że apelacja powodów, mimo krytyki opinii, stanowiącej podstawę rozstrzygnięcia, nie zawiera już wniosku o powołanie innego biegłego.

Dopiero na etapie postępowania apelacyjnego powodowie domagali się załączenia akt I C 408/08 Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim i na tym etapie wniosek ten należy uznać za spóźniony.

Kwestia klasyfikacji gruntów na działce (...) przed ich zalaniem na potrzeby utworzenia zbiornika B., jak trafnie zauważają powodowie, była już przedmiotem oceny w sprawie I ACa 1561/13 i wbrew temu, co twierdzą powodowie w apelacji, także wtedy Sąd Apelacyjny przyjął, że przed rozpoczęciem budowy zbiornika B. nieruchomość powodów była użytkiem rolnym, nigdy nie miała charakteru działki budowlanej, nie była uzbrojona, nie posiadała dostępu do drogi publicznej. Działki (...) to tereny zieleni, niebędące terenami budowlanymi. Powodowie płacą od nich podatek rolny. Ingerencja strony pozwanej w sferę władztwa powodów nad nieruchomością nie jest duża. Podobnie należało przyjąć w sprawie niniejszej i tak też uczyniła biegła E. B..

Kolejny zarzut apelacji dotyczy obrazu prawa zawartego w przepisach szczegółowych –rozporządzeniach i planach zagospodarowania i został uznany za niezasadny, bowiem –jak trafnie wskazała strona pozwana w odpowiedzi na apelację -to:

- a) po pierwsze, nie wiadomo, jaką „wielkość trwałego obciążenia nieruchomości" mają na myśli powodowie, nadto takich wielkości ani żadne rozporządzenia, ani też miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie określają,
- b) po drugie, za ewentualne ograniczenia w aktach planistycznych, np. co do zabudowy danej nieruchomości, pozwana nie może odpowiadać,
- c) po trzecie, przebywanie, również stałe, ludzi w obszarze pod linią elektroenergetyczną jest jak najbardziej możliwe,
- d) po czwarte, zgodnie z przywołaną przez powodów uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2011 r. (sygn. akt III CZP 43/ 11) wszelki uszczerbek związany z trwałym obciążeniem nieruchomości ma równoważyć wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu, a nie wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

Nie można tracić z pola widzenia, że istotą niniejszego postępowania jest wyznaczenie obszaru, z którego pozwana rzeczywiście korzystała eksploatując linie elektroenergetyczne na nieruchomości powodów zgodnie z ich przeznaczeniem, tj. określenie tzw. pasa eksploatacyjnego, a nie określenie jakiegokolwiek „strefy ochronnej”, o której piszą powodowie w apelacji. Dla określania szerokości takiego pasa konieczne jest wyznaczenie faktycznego obszaru korzystania z danej nieruchomości przez przedsiębiorcę przesyłowego, niezbędnego do eksploatacji istniejących na tej nieruchomości urządzeń przesyłowych zgodnie z ich przeznaczeniem, całkowicie bezprzedmiotowe jest zaś odnoszenie się do aktów planistycznych czy też do decyzji o warunkach zabudowy. Akty planistyczne stanowią o przeznaczeniu nieruchomości oraz o dopuszczalności podejmowania na nich danego rodzaju inwestycji, a nie o tym jaki jest pas eksploatacyjny, z którego faktycznie korzysta przedsiębiorstwo energetyczne. Na ewentualne ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości, które miałyby wynikać ze stosownych aktów planistycznych pozwana nie ma i nie może mieć jakiegokolwiek wpływu (decydemtem jest tu gmina).

Elementem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie jest wynagrodzenie za korzystanie z gruntu niezbędnego do uzyskania dostępu do urządzeń przesyłowych. (...) bezumownego korzystania z nieruchomości jest rozumiana, jako pas gruntu wzdłuż osi urządzenia, niezbędny do prawidłowej eksploatacji urządzenia przesyłowego w okresie bezumownego korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe.

Należy jeszcze raz wyjaśnić różnicę pomiędzy pojęciami stref ochronnych i pasa technologicznego, bo nie są to pojęcia tożsame. (...) ochronna to obszar znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie linii energetycznej, zwany inaczej pasem ochronnym, a jego powierzchnia jest z reguły znacznie większa niż powierzchnia pasa energetycznego leżącego bezpośrednio pod napowietrzną linią elektroenergetyczną.

W niniejszej sprawie szerokość pasów zajęcia terenu przez pozwanego ustalono na podstawie mapy do celów prawnych, sporządzonej w sprawie I Ns 1067/11 w celu ustanowienia pasów służebności przesyłu na działkach będących przedmiotem opinii. To powodowie odwołali się do tej opinii wskazując, że nastąpiło w nich rzetelne ustanowienie stref.

Strona pozwana zasadnie podnosi, że brak jest aktualnie jakichkolwiek „stref ochronnych pierwszego i drugiego stopnia” przed promieniowaniem niejonizującym. Przywoływane przez powodów rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 listopada 1980 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska (Dz. U. r 25, poz. 101) już dawno nie obowiązuje. Poza tym (vide § 3 rzeczonego rozporządzenia), odnosiło się ono -wyraźnie do wartości pól elektromagnetycznych przy określonych częstotliwościach, a zatem dopiero przekroczenie owych wartości - co można było ustalić w drodze przeprowadzenia stosownych badań (pomiarów) - determinowało wyznaczenie wskazanych powyżej stref ochronnych. Także zgodnie z obecnym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883), przebywanie, również stałe, ludzi w obszarze pod linią elektroenergetyczną jest jak najbardziej możliwe.

Mając na uwadze powyższe argumenty Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów, obciążając ich, jako przegrywających postępowanie apelacyjne, kosztami tego postępowania – na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Koszty zastępstwa procesowego strony pozwanej zostały ustalone na podstawie § 6 pkt. 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu/ t. jedn. Dz. U. z 2013 poz. 490/